

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«СТІЙКИЙ РОЗВИТОК:
НАУКА, ТЕХНОЛОГІЇ ТА СУСПІЛЬСТВО»**

(27-28 лютого 2026 р.)

Київ
2026

УДК 005.591.3-021.387:[001+6+314/316](062.552)
С 80

Стійкий розвиток: наука, технології та суспільство. Матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 27-28 лютого 2026 р.). – Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2026. – 218 с.
ISBN 978-617-8514-43-3

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Стійкий розвиток: наука, технології та суспільство». Розглядаються загальні питання архітектури, мистецтвознавства, державного управління, медичних та психологічних наук, соціальних комунікацій та ін.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, а також для широкого кола читачів.

УДК 005.591.3-021.387:[001+6+314/316](062.552)

ISBN 978-617-8514-43-3

© Колектив авторів, 2026
© Видавництво «Молодий вчений», 2026

Наукове видання

СТІЙКИЙ РОЗВИТОК: НАУКА, ТЕХНОЛОГІЇ ТА СУСПІЛЬСТВО

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Матеріали друкуються в авторській редакції

Дизайн обкладинки: А. Юдашкіна
Верстка: Ю. Войтюк

Підписано до друку 03.03.2026. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 12,67. Тираж 100. Замовлення № 0326/110
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво «Молодий вчений»
65101, м. Одеса, вул. Інглєзі, буд. 6/1
Телефони: +38 (095) 778 74 79, +38 (067) 695 64 10
E-mail: info@molodyivchenyi.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7641 від 29.07.2022 р.

Мкртичян О.М.

старший викладач,

Український державний університет залізничного транспорту

НАУКОВІ УЯВЛЕННЯ ПРО МІСЦЕ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ В СИСТЕМІ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИМИ ГАЛУЗЯМИ

У сучасній теорії державного управління механізм розглядається як цілісна система взаємопов'язаних інструментів, процедур, важелів і управлінських рішень, за допомогою яких держава здійснює цілеспрямований вплив на розвиток відповідної сфери з метою досягнення стратегічних суспільно значущих результатів [7, 8]. Інфраструктурні галузі, до яких належать транспорт, енергетика, зв'язок, житлово-комунальне господарство, характеризуються високою капіталомісткістю, тривалими інвестиційними циклами, значною часткою суспільно необхідних функцій та обмеженою можливістю повної комерційної самоокупності окремих напрямів діяльності [1]. У таких умовах державне управління розвитком інфраструктури набуває системного характеру й реалізується через взаємодію нормативно-правових, організаційних, економічних, фінансових, інформаційно-аналітичних і контрольних механізмів, що формують інтегровану управлінську архітектуру [7].

У наукових дослідженнях фінансовий механізм нерідко трактується у вузькому значенні – як сукупність фінансових методів, інструментів та важелів впливу або як складова економічного механізму регулювання [4, 5]. Проте в системі державного управління інфраструктурними галузями доцільно розглядати його ширше – як структурно-функціональний елемент управлінської системи, що забезпечує мобілізацію, розподіл і використання фінансових ресурсів відповідно до стратегічних пріоритетів державної політики [2]. У цьому контексті фінансовий механізм виконує не лише технічну функцію перерозподілу коштів, а інтегруючу роль, оскільки саме через фінансові рішення відбувається матеріалізація політичних і стратегічних установок у конкретні управлінські дії [2, 7].

Місце фінансового механізму в системі механізмів державного управління визначається його здатністю поєднувати стратегічний рівень формування політики з операційним рівнем реалізації програм і проектів розвитку [7]. Нормативно-правовий механізм формує правові межі функціонування галузі, визначає повноваження суб'єктів управління та правила використання ресурсів, проте без належного фінансового забезпечення його норми залишаються декларативними [8]. Організаційний механізм визначає структуру управління та розподіл відповідальності, але саме через фінансові потоки фактично закріплюється баланс повноважень і формується реальна управлінська ієрархія [7]. Економічний механізм створює систему стимулів, тарифну політику та інструменти ринкового регулювання, однак їх дієвість залежить від фінансових можливостей держави та підприємств галузі [4, 5]. Інформаційно-аналітичний механізм забезпечує моніторинг і оцінювання результатів, формуючи зворотний зв'язок, але ефективність такого контролю визначається наявністю фінансово обґрунтованих показників та процедур звітування [2].

Таким чином, фінансовий механізм посідає центральне місце в системі механізмів державного управління інфраструктурними галузями, оскільки він забезпечує ресурсну основу функціонування всіх інших механізмів [7, 8]. Його функціональне призначення полягає у трансформації стратегічних цілей розвитку у фінансові рішення, концентрації ресурсів на пріоритетних напрямках, координації інтересів держави, регіонів і суб'єктів господарювання, а також у забезпеченні результативно-орієнтованого управління [2]. Через бюджетні інструменти держава підтримує суспільно необхідні, але економічно збиткові напрями діяльності; через інвестиційні інструменти стимулює модернізацію та оновлення основних фондів; через програмно-цільові інструменти пов'язує ресурси з конкретними цілями, завданнями та показниками результативності [2, 3].

Особливість фінансового механізму в інфраструктурних галузях полягає у його багатоканальному характері та необхідності поєднання різних джерел фінансування – бюджетних коштів, власних ресурсів підприємств, кредитних інструментів, міжнародної фінансової допомоги, механізмів державно-приватного партнерства [6]. Водночас ефективність цього механізму визначається не лише обсягами

залучених ресурсів, а ступенем їх узгодженості зі стратегічними пріоритетами державної політики, прозорістю процедур розподілу, чіткістю критеріїв відбору проектів і наявністю системи оцінювання результативності [2,3]. За відсутності такого узгодження фінансові рішення набувають фрагментарного характеру, що знижує ефективність державного управління та ускладнює реалізацію довгострокових інфраструктурних проектів.

З методологічної точки зору фінансовий механізм можна розглядати як ланку, що поєднує стратегічний, нормативно-інституційний та операційний рівні державного управління [8]. На стратегічному рівні визначаються цілі розвитку галузі; на нормативно-інституційному – формуються правові рамки та управлінська структура; на фінансовому рівні відбувається мобілізація й розподіл ресурсів; на операційному – реалізуються програми і проекти; на моніторинговому – здійснюється оцінювання досягнутих результатів і коригування політики [2, 7]. У цій багаторівневій системі фінансовий механізм виступає центральною ланкою, що забезпечує узгодженість між цілями та результатами, перетворюючи політичні рішення на конкретні фінансово забезпечені управлінські дії.

Отже, наукові уявлення про місце фінансового механізму в системі механізмів державного управління інфраструктурними галузями ґрунтуються на розумінні його інтегруючої, ресурсної та координаційної ролі [7, 8]. Він не зводиться до сукупності фінансових інструментів, а виступає ключовим елементом управлінської системи, що забезпечує реалізацію державної політики розвитку інфраструктури в умовах обмеженості ресурсів і підвищених вимог до результативності публічного управління [2, 3]. Саме через фінансовий механізм досягається баланс між суспільними потребами та економічними можливостями, формується підзвітність суб'єктів управління та створюються передумови для сталого розвитку інфраструктурних галузей. Таким чином, уточнено функціональне місце фінансового механізму як інтегруючого елементу системи механізмів державного управління, що забезпечує трансформацію стратегічних цілей у фінансово забезпечені управлінські рішення.

Список використаних джерел:

1. Крикавський Ю.С., Стасюк К.М. Фінансова безпека залізничної інфраструктури: випадок України. *Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law*. 2021. Т. 25. № 1. С. 10–14.
2. Жук О.І., Гой Н.В., Нагорняк М.М. Фінансовий механізм реалізації державної політики у сфері залізничних вантажних перевезень. *Публічне управління і політика*. 2025. № 9 (13).
3. Никифорок О., Стасюк О., Чмирова Л., Федіай Н. Конвергенція транспортного сектору України з ЄС як складова сталого розвитку. *Journal of European Economy*. 2025. Т. 24. № 1.
4. Кассір В.В., Нечай А.А. Фінансовий механізм розвитку залізничного транспорту України. *Проблеми економіки транспорту*. 2013. Вип. 6. С. 31–35.
5. Криворученко О.А. Фінансовий механізм розвитку залізничного транспорту України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 319–321.
6. Центр економічної стратегії. Лібералізація залізничного ринку в Україні: уроки країн ЄС. Київ, 2019.
7. Бакуменко В.Д., Князев В.М. Механізми державного управління: сутність і структура. Київ : НАДУ, 2010.
8. Нижник Н.Р. Державне управління: теорія і практика. Київ : УАДУ, 2002.